

PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ RINKOS 2022 METŲ APŽVALGA

Vilnius, 2023 m.

SANTRUMPOS

ADIC	Asmens dokumentų išrašymo centras prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
EAEOPUP įstatymas	Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymas
eIDAS reglamentas	2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB
ES	Europos Sąjunga
IVPK	Informacinės visuomenės plėtros komitetas
LVAT	Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba
Patikimas sąrašas	sąrašas, kuriame pateikiama informacija apie Lietuvoje įsisteigusių kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų teikiamas kvalifikuotas patikimumo užtikrinimo paslaugas (angl. <i>Trusted List</i>)
proc.	procentai
RRT	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba
SK	Estijos bendrovė „SK ID Solutions AS“
SODRA	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
VĮ RC	VĮ Registrų centras
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

Apžvalgą parengė Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba.

Apžvalga prieinama PDF formatu RRT interneto svetainėse www.rrt.lt ir <https://www.elektroninisparasas.lt>.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

© Ryšių reguliavimo tarnyba, 2023

TURINYS

KVALIFIKUOTŲ PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ RINKA IR JOS POKYČIAI	4
Elektroninio parašo sertifikatų sudarymo paslaugos	6
Elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugos	10
Elektroninio spaudo sertifikatų sudarymo paslaugos	10
Elektroninių parašų ir elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugos	11
PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ PRIEŽIŪRA.....	12
KVALIFIKUOTO ELEKTRONINIO PARAŠO NAUDOJIMAS.....	14
Kvalifikuoto elektroninio parašo naudojimas elektroninių paslaugų teikėjų sistemose	14
Gyventojų naudojimosi kvalifikuotu elektroniniu parašu apklausa	19
ĮŽVALGOS.....	21

KVALIFIKUOTŲ PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ RINKA IR JOS POKYČIAI

Nuo 2016 m. liepos 1 d. Lietuvoje, kaip ir kitose ES valstybėse, galioja eIDAS reglamentas. Jame apibrėžtos reglamentuojamos ir prižiūrimos paslaugos: elektroninio parašo, elektroninio spaudo ir interneto svetainių tapatumo nustatymo sertifikatų sudarymo, elektroninių laiko žymų kūrimo, elektroninio parašo ir elektroninio spaudo galiojimo patvirtinimo, elektroninio parašo ir elektroninio spaudo ilgalaikės apsaugos bei elektroninio registruoto pristatymo paslaugos. Visos kartu, vadovaujantis eIDAS reglamento 3 straipsnio 16 dalimi, šios paslaugos vadinamos **patikimumo užtikrinimo paslaugomis**.

2018 m. balandžio 26 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų (EAEOPUP) įstatymas, kurio tikslas – sudaryti teisinį pagrindą, kad Lietuvoje efektyviai veiktų patikimumo užtikrinimo paslaugų rinka ir būtų kuo geriau apsaugoti šių paslaugų naudotojų interesai. Siekdama padėti rinkos dalyviams įgyvendinti eIDAS reglamento ir EAEOPUP įstatymo nuostatas, RRT parengė Kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų ir kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų statuso suteikimo ir jų įrašymo į nacionalinį patikimą sąrašą bei kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų veiklos ataskaitų teikimo tvarkos aprašą¹, Asmens tapatybės ir papildomų specifinių požymių tikrinimo išduodant kvalifikuotus elektroninio parašo, elektroninio spaudo, interneto svetainės tapatumo nustatymo sertifikatus tvarkos aprašą² ir Pranešimų apie patikimumo užtikrinimo paslaugų saugumo ir (ar) vientisumo pažeidimus teikimo tvarkos aprašą³.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai parengus Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo Nr. XIII-1120 pakeitimo ir papildymo projektą, RRT aktyviai teikė pastabas dėl patikimumo užtikrinimo paslaugų ir elektroninės atpažinties klausimų reglamentavimo tobulinimo. Projekte numatyta RRT paskirti elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaiga, kadangi dalis elektroninės atpažinties priemonių išdavimo paslaugų turi daug panašumų su patikimumo užtikrinimo paslaugomis.

Reaguodami į Europos Komisijos pateiktus pasiūlymus dėl eIDAS reglamento⁴, RRT ekspertai, įvertinę jau sukauptą patirtį, vykdant patikimumo užtikrinimo paslaugų priežiūrą, 2022 m. parengė savo pasiūlymus ir pateikė Lietuvos atsakingoms institucijoms bei Europos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų priežiūros institucijų forumui⁵ (FESA). Tikimasi, kad tai bus naudingas indėlis, tobulinant šios srities ES reglamentavimą.

¹ Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2018 m. birželio 21 d. įsakymas Nr. 1V-588 „Dėl Kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų ir kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų statuso suteikimo ir jų įrašymo į nacionalinį patikimą sąrašą bei kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų veiklos ataskaitų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

² Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2018 m. spalio 26 d. įsakymas Nr. 1V-1055 „Dėl Asmens tapatybės ir papildomų specifinių požymių tikrinimo išduodant kvalifikuotus elektroninio parašo, elektroninio spaudo, interneto svetainės tapatumo nustatymo sertifikatus tvarkos aprašo patvirtinimo“

³ Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2019 m. birželio 4 d. įsakymas Nr. 1V-594 „Dėl Pranešimų apie patikimumo užtikrinimo paslaugų saugumo ir (ar) vientisumo pažeidimus teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0281>

⁵ FESA tikslas – skatinti bendradarbiavimą tarp patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų priežiūros įstaigų, suderinti jų veiklą ir rengti bendras pozicijas. Vykdydama savo veiklą, FESA bendradarbiauja su Europos Komisija, ENISA, standartizacijos organizacijomis (ETSI ir CEN) ir teikia joms savo pasiūlymus, kaip užtikrinti sklandų eIDAS reglamento įgyvendinimą.

2022 m. pabaigoje Lietuvoje buvo įsisteigę ir RRT prižiūrimi veikė 5 kvalifikuoti patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai, kurie teikė 5 tipų (iš 9 galimų) kvalifikuotas patikimumo užtikrinimo paslaugas (1A lentelė).

1A lentelė. RRT prižiūrimi Lietuvos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai ir jų teikiamos kvalifikuotos patikimumo užtikrinimo paslaugos 2022 m. pab.

Paslaugos / Teikėjai	ADIC	VĮ RC	UAB „BalTstamp“	UAB „Dokobit“	UAB „Nevda“
Kvalifikuotų e. parašo sertifikatų sudarymo					
Kvalifikuotų e. spaudo sertifikatų sudarymo					
Kvalifikuotų e. laiko žymų kūrimo					
Kvalifikuotų e. parašų galiojimo patvirtinimo					
Kvalifikuotų e. spaudų galiojimo patvirtinimo					

Šaltinis: RRT

2022 m. pabaigoje Lietuvoje buvo didžiausia vienoje šalyje teikiamų kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų pasiūla visame Šiaurės Europos ir Baltijos šalių regione (1B lentelė).

1B lentelė. Šiaurės Europos ir Baltijos šalių regione teikiamos kvalifikuotos patikimumo užtikrinimo paslaugos 2022 m. pab.

Paslaugos / Šalys	Islandija	Danija	Švedija	Norvegija	Suomija	Estija	Latvija	Lietuva
Kvalifikuotų e. parašo sertifikatų sudarymo								
Kvalifikuotų e. spaudo sertifikatų sudarymo								
Kvalifikuotų e. laiko žymų kūrimo								
Kvalifikuotų e. parašų galiojimo patvirtinimo								
Kvalifikuotų e. spaudų galiojimo patvirtinimo								
Kvalifikuotų interneto svetainės tapatumo nustatymo sertifikatų sudarymo								
Iš viso:	3	4	4	4	2	3	3	5

Šaltinis: RRT

Elektroninio parašo sertifikatų sudarymo paslaugos

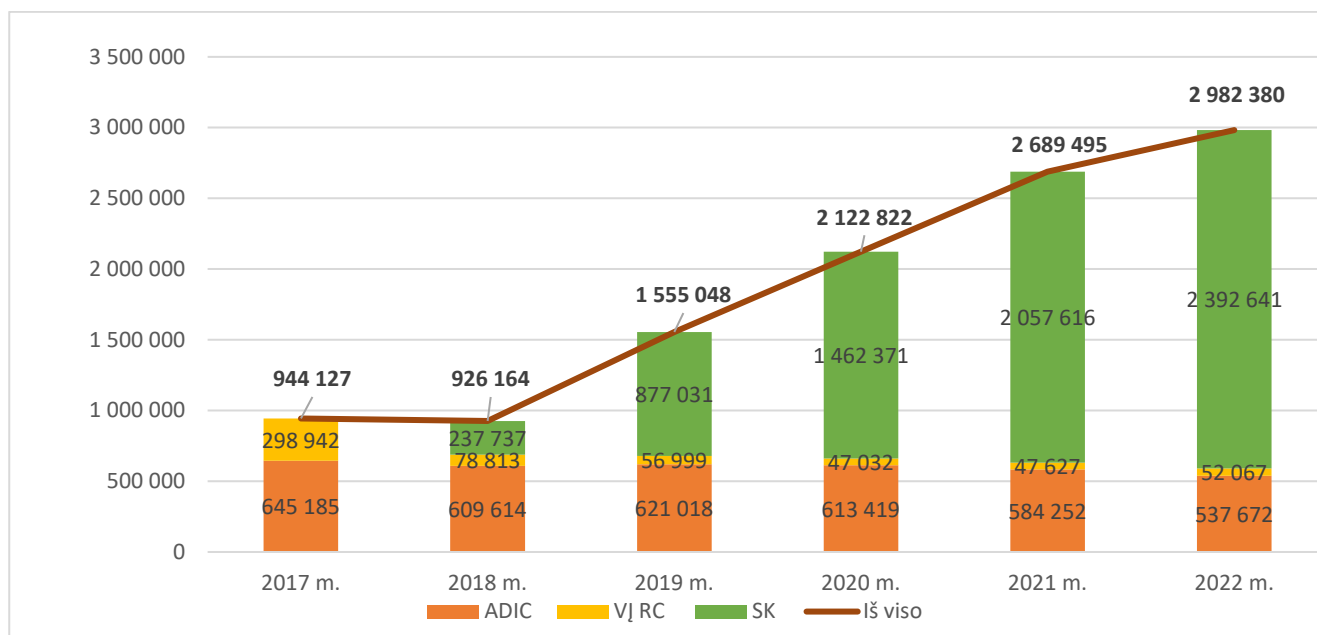
Kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų sudarymo paslaugos – vienos populiariausių Lietuvoje. Bendras Lietuvos gyventojams išduotų ir galiojusių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius kasmet didėja: 2022 m. pabaigoje, palyginti su 2021 m., padidėjo 10,9 proc., o palyginti su 2017 m., išaugo 3,2 karto ir buvo didžiausias per 2017–2022 m. laikotarpį. (1 lentelė, 1 pav.).

1 lentelė. Kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus dinamika 2017 m. pab. – 2022 m. pab.

Paslaugų teikėjai	Galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius					
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
ADIC	645 185	609 614	621 018	613 419	584 252	537 672
VĮ RC	298 942	78 813	56 999	47 032	47 627	52 067
iš jų: su SIM kortelėmis	249 857	32 575	4 236	3 197	5 290	4 718
su lustinėmis kortelėmis arba USB kriptografiniais raktais	49 085	46 238	52 763	43 835	42 337	47 349
Iš viso (Lietuvos teikėjai):	944 127	688 427	678 017	660 451	631 879	589 739
SK ID	-	237 737	877 031	1 462 371	2 057 616	2 392 641
iš jų: su SIM kortelėmis	-	163 638	258 701	322 605	382 730	442 552
su <i>Smart-ID</i> programėle	-	74 099	618 330	1 139 766	1 674 886	1 950 089
Iš viso:	944 127	926 164	1 555 048	2 122 822	2 689 495	2 982 380

Šaltinis: RRT

Nuo 2019 m., kuomet 56,4 proc. visų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų ir net 98,4 proc. kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų, išduodamų kartu su SIM kortelėmis, rinkos perėmė Estijos paslaugų teikėjas SK, stebimas ypač spartus kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus augimas.

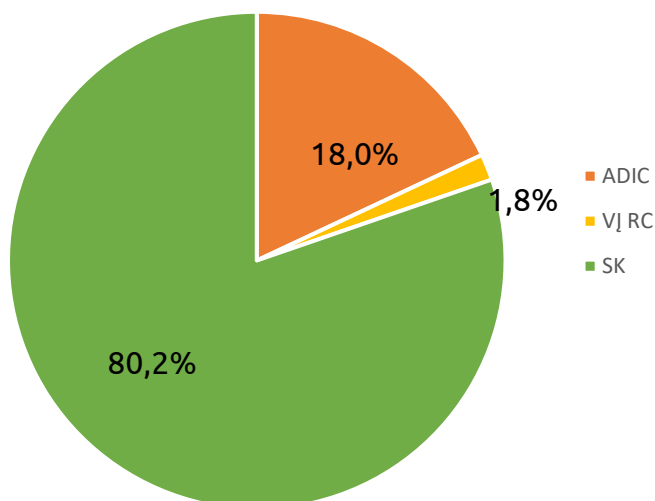

1 pav. Bendro galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus dinamika 2017 m. pab. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

2022 m. pabaigoje iš bendro galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus (2 982 380) Lietuvos teikėjai buvo sudarę 19,8 proc. (589 739), o Estijoje įsisteigęs patikimumo užtikrinimo

paslaugų teikėjas SK – 80,2 proc. (2 392 641) visų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų (1A pav.). Kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus SK asmenims išduoda kartu su SIM kortelėmis ir *Smart-ID* programėle. Per metus šio paslaugų teikėjo rinkos dalis padidėjo 3,7 procentinio punkto (2022 m. – 80,2 proc., 2021 m. – 76,5 proc.).

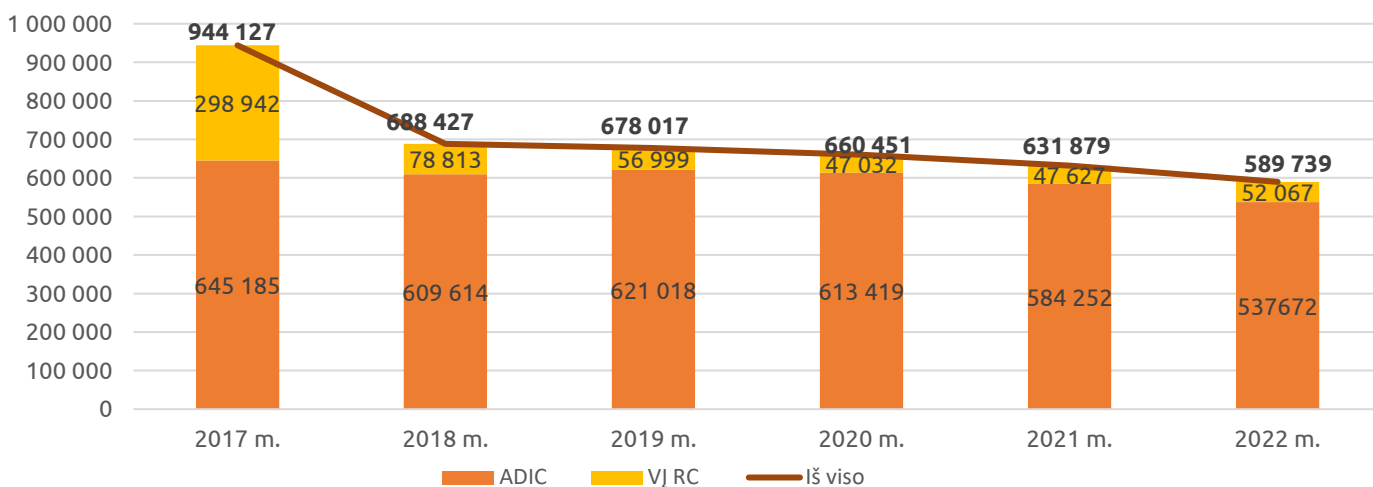

1A pav. Lietuvos gyventojams išduotų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų pasiskirstymas pagal paslaugų teikėjus 2022 m. pab. (procentine išraiška)

Šaltinis: RRT

Lietuvos teikėjų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius kasmet mažėja (nuo 2017 m. sumažėjo 37,5 proc.). Iki 2017 m. pabaigos VĮ RC sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius augo. Didelę įtaką tam turėjo asmenų susidomėjimas mobiliuoju elektroniniu parašu, tačiau nuo 2018 m. VĮ RC sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius ženkliai sumažėjo, kuomet didieji Lietuvos mobiliojo ryšio paslaugų teikėjai, kurie veikia kaip tarpininkai išduodant kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus, priėmė sprendimą pakeisti šių paslaugų teikėją iš VĮ RC į SK.

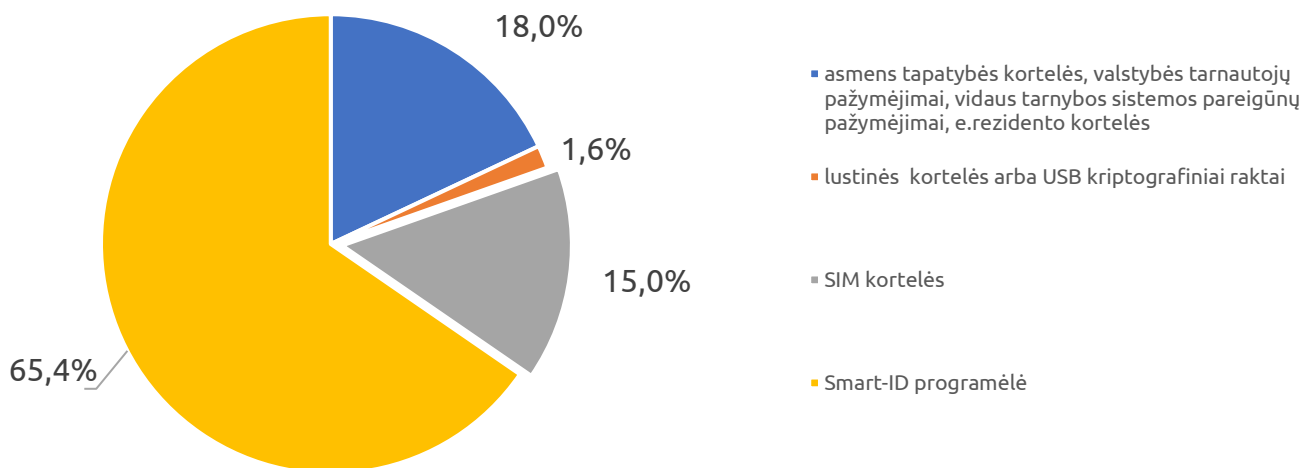
2022 m. pabaigoje, palyginti su 2021 m., bendras Lietuvos teikėjų sudarytų sertifikatų skaičius sumažėjo 6,7 proc. (ADIC sudarytų sertifikatų skaičius sumažėjo 8 proc., o VĮ RC – padidėjo 9,3 proc.). ADIC sudarė 91,1 proc., o VĮ RC – 8,9 proc. visų Lietuvos teikėjų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų. (2 pav.).

2 pav. Kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus dinamika 2017 m. pab. – 2022 m. pab. pagal Lietuvos kvalifikuotus patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjus

Šaltinis: RRT

2022 m. pabaigoje iš bendro Lietuvos gyventojams išduotų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus (2 982 380) su *Smart-ID* programėle išduotų sertifikatų skaičius sudarė 1 950 089 (65,4 proc.), su asmens tapatybės kortelėmis, valstybės tarnautojų pažymėjimais, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pažymėjimais ir e. rezidento kortelėmis – 537 672 (18 proc.), su SIM kortelėmis – 447 270 (15 proc.), o su kitomis lustinėmis kortelėmis arba USB kriptografiniais raktais – 47 349 (1,6 proc.) (2A pav.).

2A pav. Lietuvos gyventojams išduotų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų pasiskirstymas pagal laikmenos tipą 2022 m. pab. (procentine išraiška)

Šaltinis: RRT

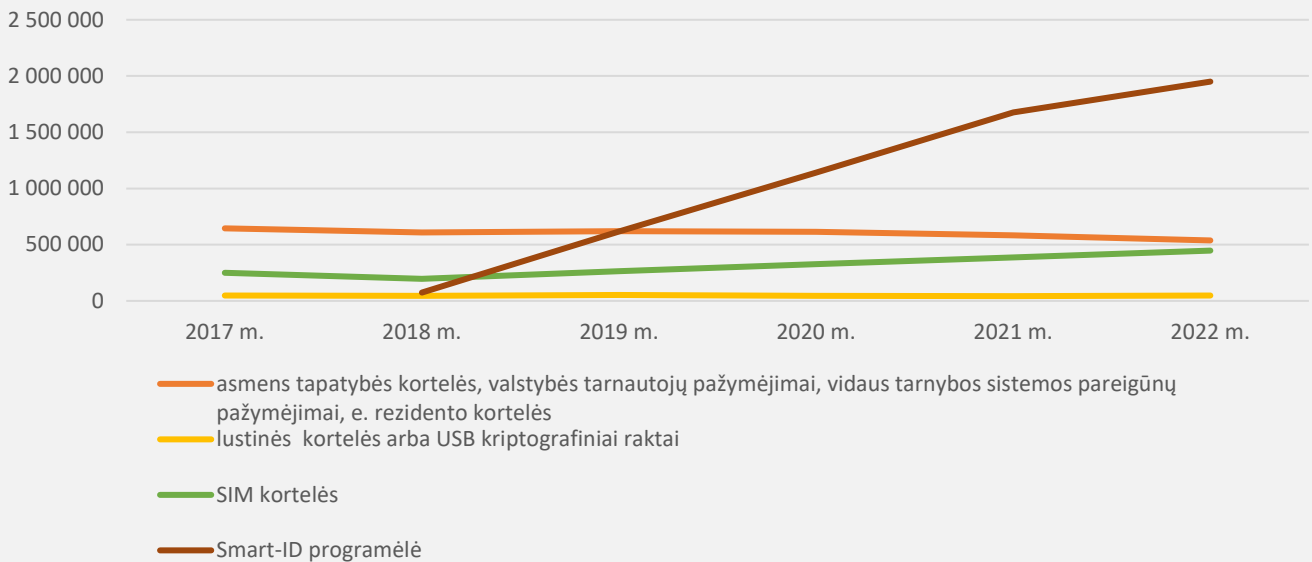
2022 m. ir toliau sparčiausiai augo mobiliojo elektroninio parašo naudotojų, naudojančių kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus, išduodamus kartu su *Smart-ID* programėle ir SIM kortelėmis, skaičius (2A lentelė, 2B pav.).

2A lentelė. Lietuvos gyventojams išduotų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų pasiskirstymas pagal laikmenos tipą 2017 m. – 2022 m. pab.

Laikmenos tipas	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Asmens tapatybės, e. rezidento kortelės, valstybės tarnautojų ir pareigūnų pažymėjimai	645 185	609 614	621 018	613 419	584 252	537 672
Lustinės kortelės arba USB kriptografiniai raktai	49 085	46 238	52 763	43 835	42 337	47 349
SIM kortelės	249 857	196 213	262 937	325 802	388 020	447 270
<i>Smart-ID</i> programėlė	-	74 099	618 330	1 139 766	1 674 886	1 950 089
Iš viso:	944 127	926 164	1 555 048	2 122 822	2 689 495	2 982 380

Šaltinis: RRT

2B pav. Lietuvos gyventojams išduotų galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų pasiskirstymo pagal laikmenos tipą dinamika 2017 m. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

Per 2022 m. bendras mobiliojo elektroninio parašo naudotojų skaičius padidėjo 16,2 proc. (kartu su SIM kortelėmis išduodamų sertifikatų skaičius padidėjo 15,3 proc., o su *Smart-ID* programėle – 16,4 proc.).

2 lentelė. Kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų, išduodamų kartu su SIM kortelėmis ir *Smart-ID* programėle, skaičius 2017 m. pab. – 2022 m. pab.

	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
SIM kortelės	249 857	196 213	262 937	325 802	388 020	447 270
<i>iš jų: VĮ RC</i>	249 857	32 575	4 236	3 197	5 290	4 718
<i>SK</i>	-	163 638	258 701	322 605	382 730	442 552
<i>Smart-ID</i> programėlė	-	74 099	618 330	1 139 766	1 674 886	1 950 089
Iš viso:	249 857	270 312	881 267	1 465 568	2 062 906	2 397 359

Šaltinis: RRT

2022 m. pabaigoje SK buvo sudaręs 98,9 proc. visų kartu su SIM kortelėmis išduotų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų ir tik 1,1 proc. – VĮ RC. Be to, SK išdavė 1 950 089 kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus su *Smart-ID* programėle, kurie sudaro 81,3 proc. visų mobiliuosiuose įrenginiuose išduotų pasirašymo kvalifikuotu elektroniniu parašu priemonių. Taigi iš visų Lietuvos gyventojams išduotų pasirašymo kvalifikuotu elektroniniu parašu priemonių didžiausią dalį (80,4 proc.) sudaro priemonės, kurias naudotojas turi savo mobiliajame / išmaniajame įrenginyje. Daugumą tokių priemonių (99,8 proc.) Lietuvos gyventojams išdavė SK ir tik labai mažą dalį (0,2 proc.) – VĮ RC.

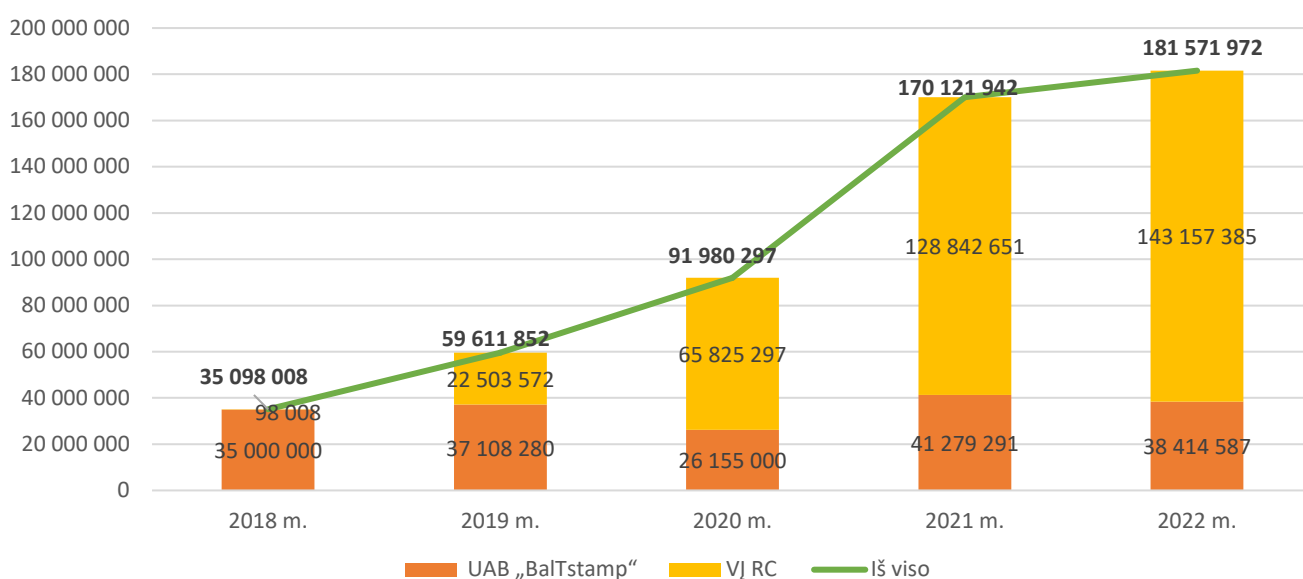
Apibendrinant pastebėtina, kad 2022 m. pabaigoje didžiąją elektroninio parašo sertifikatų rinkos dalį Lietuvoje (80,2 proc. visų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų arba 99,8 proc. sertifikatų, skirtų pasirašyti su mobiliaisiais įrenginiais) užėmė ne Lietuvoje, o Estijoje įsisteigęs patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjas SK. Nors šio paslaugų teikėjo paslaugos teikiamos ir Lietuvos gyventojams, tačiau, atsižvelgiant į eIDAS reglamento 17 straipsnio nuostatas, šio paslaugų teikėjo priežiūrą vykdo ir užtikrina, kad teikiamos kvalifikuotos patikimumo užtikrinimo paslaugos atitiktų eIDAS reglamente nustatytus reikalavimus Estijos priežiūros įstaiga⁶, todėl RRT priežiūros

⁶ „Information System Authority“ (RIA)

veiksmų dėl šio paslaugų teikėjo veiklos taikyti negali. Pastebėtina, kad eIDAS reglamentas privalomas ir tiesiogiai taikomas visose ES valstybėse narėse, todėl kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų teikiamos kvalifikuotos patikimumo užtikrinimo paslaugos vienoje valstybėje yra pripažįstamos kaip patikimos ir saugios bei turi vienodą teisinę galią visose valstybėse narėse.

Elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugos

Nors Lietuvos paslaugų teikėjų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius mažėjo, tačiau kitų kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų Lietuvos paslaugų teikėjai kasmet suteikia vis daugiau. Vienos iš populiariausių – kvalifikuotų elektroninių laiko žymų kūrimo – paslaugų apimtys per pastaruosius penkerius metus išaugo daugiau kaip 5 kartus: 2018 m. buvo sukurtos 35 098 008, o 2022 m. – 181 571 972 kvalifikuotos elektroninės laiko žymos. Per 2022 m. sukurta 6,7 proc. daugiau kvalifikuotų elektroninių laiko žymų negu 2021 m. Kvalifikuotų elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugas Lietuvoje teikė 2 kvalifikuoti patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai: UAB „BalTstamp“ ir VĮ RC. 2022 m. VĮ RC sukūrė 78,8 proc., o UAB „BalTstamp“ – 21,2 proc. visų kvalifikuotų elektroninių laiko žymų (3 pav.).

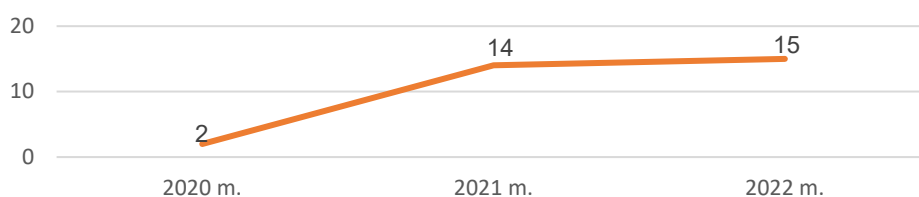

3 pav. Kvalifikuotų elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugos pagal Lietuvos kvalifikuotus patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjus 2018–2022 m.

Šaltinis: RRT

Elektroninio spaudo sertifikatų sudarymo paslaugos

VĮ RC suteikta teisė sudarinėti kvalifikuotus elektroninių spaudų sertifikatus, gavus kvalifikuoto patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjo, sudarančio kvalifikuotus elektroninio spaudo sertifikatus, statusą. Per 2022 m. VĮ RC sudarytų galiojančių kvalifikuotų elektroninio spaudo sertifikatų skaičius nežymiai padidėjo: 2022 m. pabaigoje įmonė buvo sudariusi 15 galiojančių kvalifikuotų elektroninio spaudo sertifikatų, o 2021 m. pabaigoje – 14 (4 pav.).

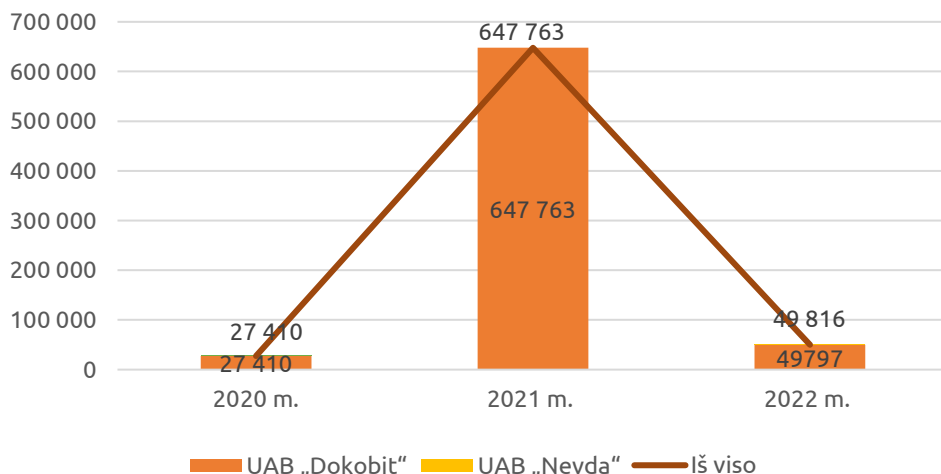
4 pav. Galiojančių kvalifikuoto elektroninio spaudo sertifikatų skaičiaus dinamika 2020 m. pab. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

Tikėtina, kad ateityje, augant skaitmeninių operacijų svarbai, elektroninis spaudas taps vis patrauklesnis sprendimas įmonėms, turinčioms tvirtinti operacijas internete, ir jo naudojimas didės.

Elektroninių parašų ir elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugos

2022 m. liepos 1 d. RRT suteikė UAB „Nevda“ kvalifikuotą statusą ir teisę teikti kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų kvalifikuotas galiojimo patvirtinimo paslaugas, todėl 2022 m. pabaigoje kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų kvalifikuotas galiojimo patvirtinimo paslaugas teikė UAB „Dokobit“ ir UAB „Nevda“. Per 2022 m. šių paslaugų teikėjai iš viso atliko 49 816 kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų patikrų, iš jų: 49 797 patikras atliko UAB „Dokobit“ ir 19 patikrų – naujas teikėjas UAB „Nevda“ (4A pav.).

4A pav. Kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų patikrų skaičiaus dinamika 2020 m. pab. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

UAB „Dokobit“ 2020 m. pradėjęs teikti kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų kvalifikuotas galiojimo patvirtinimo paslaugas, per 2021 m. patikrų skaičius išaugo daugiau kaip 23 kartus. 2022 m. UAB „Dokobit“ apmokestinus kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugas, naudojimas šiomis paslaugomis per metus sumažėjo 13 kartų ir buvo tik 1,8 karto didesnis nei 2020 m. Manytina, kad paslaugų naudotojai naudojami nemokamomis elektroninių dokumentų / sertifikatų patikrinimo priemonėmis⁷.

⁷ Pavyzdžiui, https://www.archyvai.lt/lt/paslaugos_53/adoc-dokumentai.html; <https://tikrinti.elektronispasaras.lt> ir kt.

PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ PRIEŽIŪRA

Įgyvendinant eIDAS reglamento nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 144 „Dėl patikimumo užtikrinimo paslaugų priežiūros įstaigos ir įstaigos, atsakingos už nacionalinio patikimo sąrašo sudarymą, tvarkymą ir skelbimą, paskyrimo“ RRT buvo paskirta patikimumo užtikrinimo paslaugų priežiūros įstaiga ir įstaiga, atsakinga už patikimo sąrašo sudarymą, tvarkymą ir skelbimą.

RRT, kaip nustatyta eIDAS reglamento 17 straipsnyje, prižiūri Lietuvoje įsisteigusius kvalifikuotus ir nekvalifikuotus patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjus, siekdama užtikrinti, kad patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai ir jų teikiamos patikimumo užtikrinimo paslaugos atitiktų eIDAS reglamente nustatytus reikalavimus.

2022 m. RRT įvertino UAB „Nevda“ pranešimą apie ketinamas teikti kvalifikuotas patikimumo užtikrinimo paslaugas ir, šiai įmonei atlikus atitinkamus ketinamų teikti paslaugų pakeitimus, RRT Tarybos 2022 m. birželio 30 d. nutarimu suteikė kvalifikuotą statusą, o nuo 2022 m. liepos 1 d. UAB „Nevda“ įgijo teisę teikti kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugas.

2022 m. RRT įvertino kvalifikuoto patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjo UAB „Dokobit“ ir jos teikiamų kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų atitiktį eIDAS reglamente, EAEPUP įstatyme ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytiems reikalavimams (auditas atliekamas kas 2 metus). UAB „Dokobit“ pagal RRT pastabas pakoregavus veiklos procesus, patvirtinta, kad UAB „Dokobit“ ir jos teikiamos kvalifikuotų elektroninių parašų ir elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugos atitinka keliamus reikalavimus.

RRT taip pat įvertino kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų ADIC ir VĮ RC teikiamų kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikimo pakeitimus ir, po paslaugų teikėjų atliktų atitinkamų patikslinimų pagal RRT pastabas, patvirtino jų teikiamų paslaugų atitiktį keliamiems reikalavimams.

RRT įvertino Lietuvos kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų platinamų elektroninio parašo kūrimo įtaisų, už kurių patikimumą garantuoja Lietuva, saugumą ir, nustačiusi, kad 4 įtaisai nebeatitinka keliamų reikalavimų, pateikė informaciją Europos Komisijai, kad būtų atitinkamai atnaujintas jos prižiūrimas kvalifikuotų elektroninio parašo kūrimo įtaisų sąrašas.

RRT sudarė, tvarkė ir skelbė patikimą sąrašą, suteikė 55 konsultacijas suinteresuotiems asmenims patikimumo užtikrinimo paslaugų bei elektroninio parašo klausimais. RRT aktyviai dalyvauja FESA, kurio valdybos nario pareigas eina RRT atstovas, veikloje bei Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros (ENISA) Europos patikimumo užtikrinimo paslaugų kompetentingų institucijų ekspertų grupės (ECATS) veikloje.

Siekdama didinti Lietuvos gyventojų pasitikėjimą ir domėjimąsi patikimumo užtikrinimo paslaugomis bei naudojimąsi kvalifikuotu elektroniniu parašu, 2022 m. RRT kartu su asociacija INFOBALT surengė virtualų renginį rinkos dalyviams „eIDAS reglamentas: elektroninis parašas ir kiti procesų skaitmenizavimo įrankiai“ ir skaitmeninei transformacijai skirtą tarptautinę konferenciją „DigiT Baltic

2022“ (www.digitbaltic.com), skirtus supažindinti verslo ir viešojo sektoriaus atstovus su skaitmenizacijos galimybėmis ir naujovėmis. RRT ekspertai aktyviai dalyvavo įvairiuose seminaruose, konsultacijose, diskusijose, dalinosi Lietuvos patirtimi su Ukrainos organizacijomis eIDAS reglamento įgyvendinimo ir patikimumo užtikrinimo paslaugų srityse.

Prisidėdama prie patikimumo užtikrinimo paslaugų naudojimo skatinimo, RRT administravo interneto svetainę <https://www.elektronisparasas.lt>, kurioje skelbiama informacija bei įrankiai, susiję su patikimumo užtikrinimo paslaugomis. Šioje svetainėje apsilankiusių skaičius per metus padidėjo 38,6 proc. (2022 m. apsilankė 9737 vartotojai, 2021 m. – 7025 vartotojai).

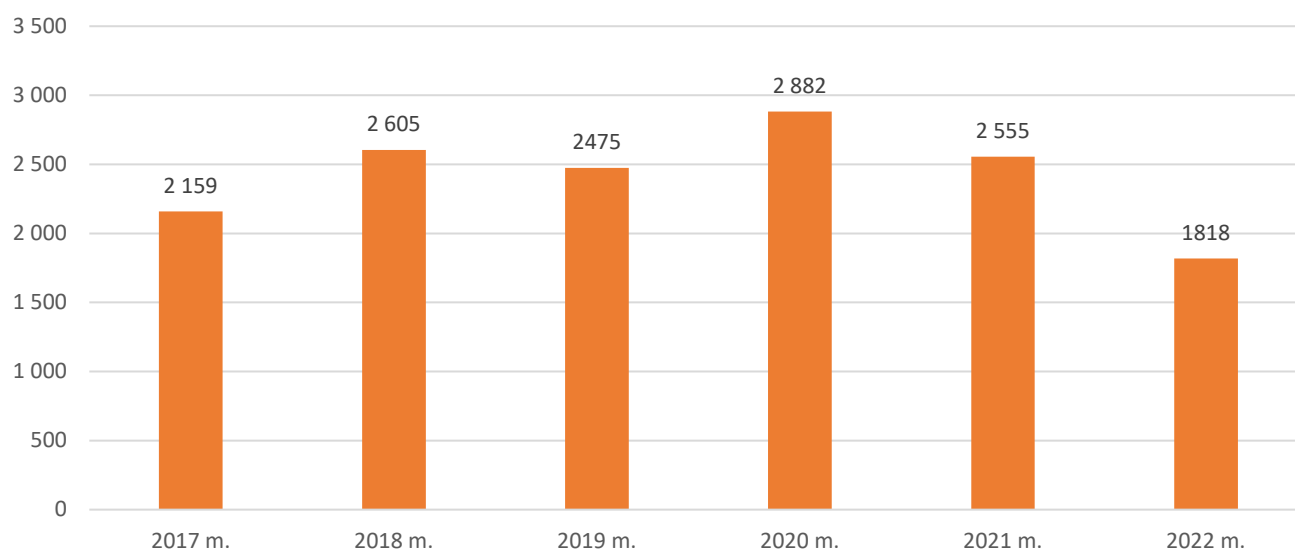
KVALIFIKUOTO ELEKTRONINIO PARAŠO NAUDOJIMAS

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie kvalifikuoto elektroninio parašo naudojimą Lietuvoje. Pastebėtina, kad dėl techninių priežasčių įprastai paslaugų teikėjas neturi galimybės nustatyti, kiek asmenų naudoja turimus kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus, todėl duomenis apie praktinį naudojimąsi kvalifikuotu elektroniniu parašu, jo apimtis gauti galima tik atlikus elektroninių paslaugų teikėjų ir gyventojų apklausas.

Kvalifikuoto elektroninio parašo naudojimas elektroninių paslaugų teikėjų sistemose

E. valdžios vartai

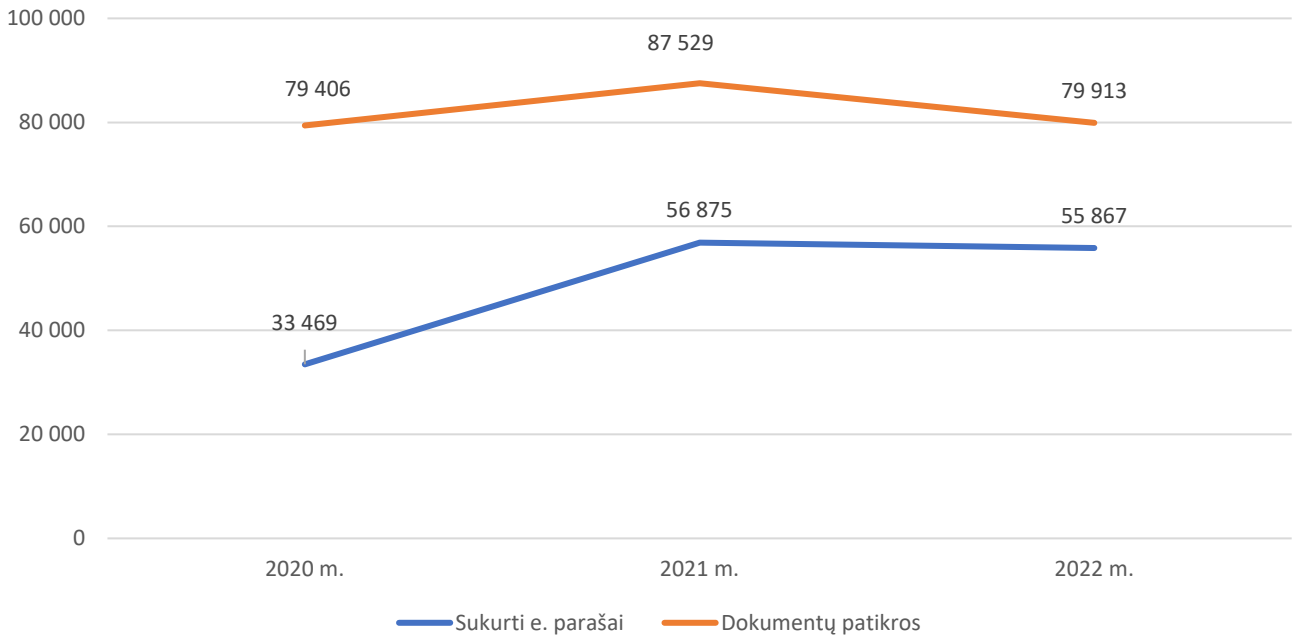
IVPK tvarko platformą VIISP, kuri užtikrina, kad per Elektroninių valdžios vartų portalą <https://www.epaslaugos.lt> būtų sudaryta galimybė užsakyti Lietuvos valstybės ir savivaldybių institucijų teikiamas viešąsias ir administracines elektronines paslaugas. RRT prašymu IVPK pateiktais duomenimis, platformoje VIISP suformuotų elektroninių paslaugų užsakymų, pasirašytų kvalifikuotu elektroniniu parašu, skaičius 2022 m., palyginti su 2021 m., sumažėjo 28,8 proc. (5 pav.).

5 pav. Platformoje VIISP suformuotų elektroninių paslaugų užsakymų, pasirašytų kvalifikuotu elektroniniu parašu, skaičiaus dinamika 2017 m. pab. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

Platformoje VIISP sudaryta galimybė pasirašyti elektroninius dokumentus kvalifikuotu elektroniniu parašu ir neužsakant elektroninių paslaugų, taip pat peržiūrėti gautus elektroniniu parašu pasirašytus dokumentus. Šioje platformoje sukurtų elektroninių parašų skaičius 2022 m., palyginti su 2021 m., sumažėjo nežymiai (1,8 proc.), o elektroninių dokumentų patikrų atlikta 8,7 proc. mažiau (6 pav.).

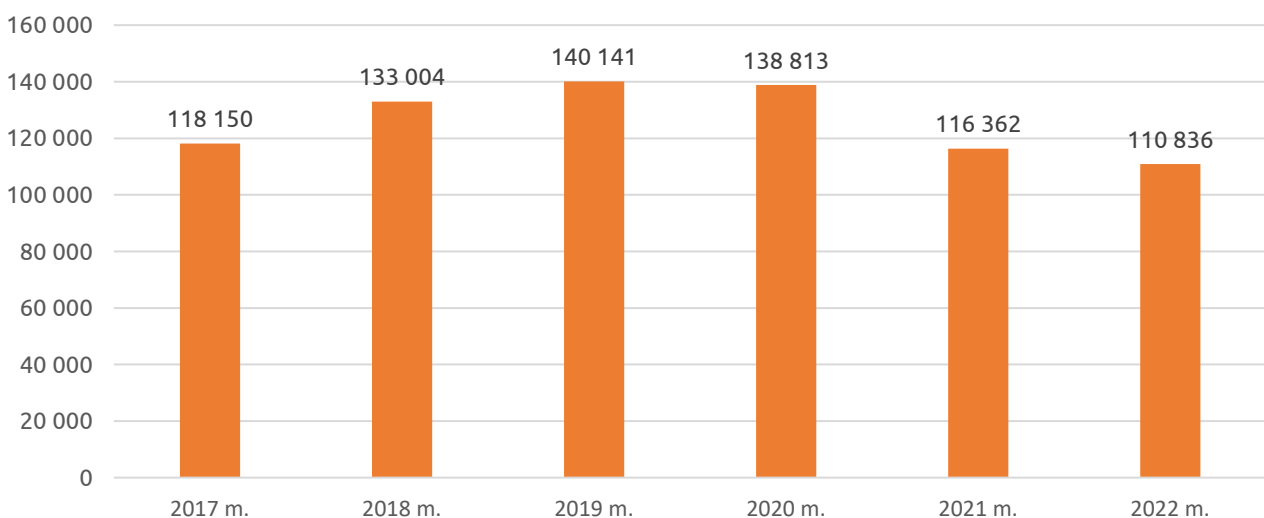
6 pav. Platformoje VIISP sukurtų kvalifikuotų elektroninių parašų ir atliktų elektroninių dokumentų patikrų skaičiaus dinamika 2020 m. pab. – 2022 m. pab.

Šaltinis: RRT

SODRA, VJ RC ir VMI

Siekdama įvertinti naudojimosi elektroniniu parašu pokyčius trijose organizacijose, kurių elektroninių paslaugų sistemomis dažniausiai naudojasi elektroninio parašo naudotojai, – SODROJE, VJ RC ir VMI – RRT, kaip ir ankstesniais metais, šių institucijų paprašė pateikti statistinę informaciją apie kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų naudojimą jų elektroninių paslaugų sistemose.

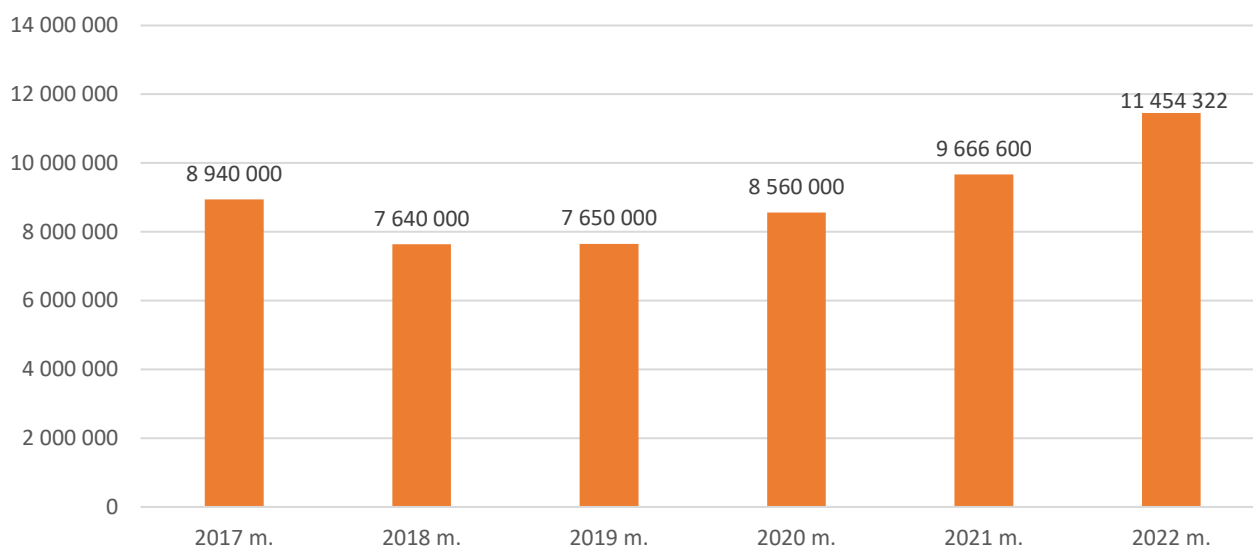
SODROS duomenimis, jos elektroninių paslaugų sistemose panaudotų unikalų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius 2022 m., palyginus su 2021 m., sumažėjo 4,7 proc. (7 pav.).

7 pav. SODROS elektroninių paslaugų sistemose naudotų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus dinamika 2017–2022 m.

Šaltinis: SODRA

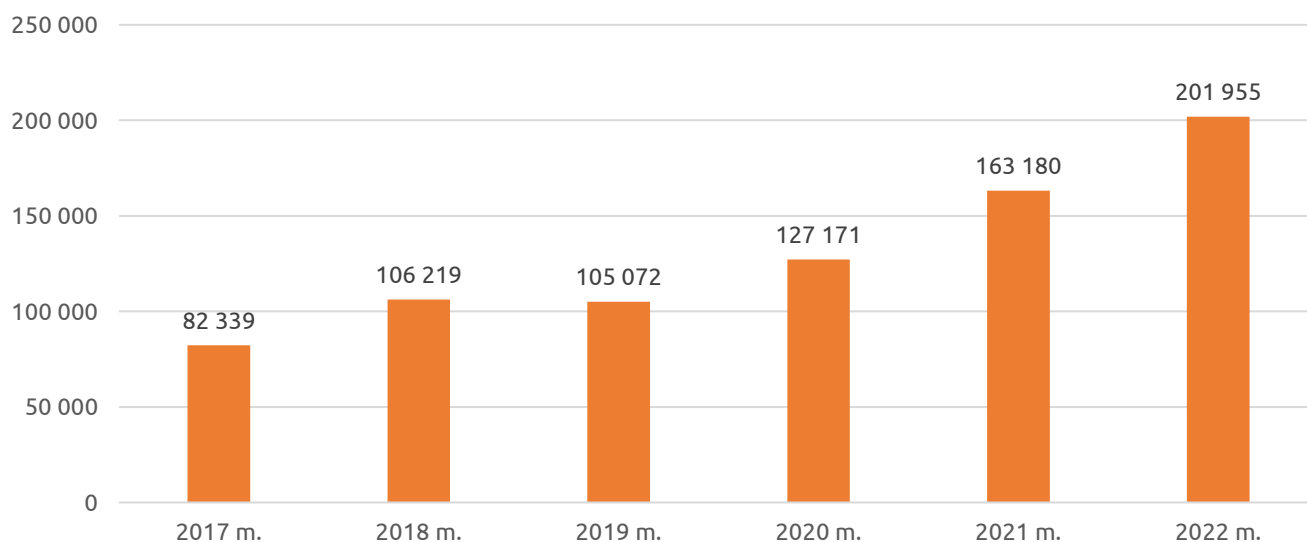
Tačiau pasirašytų elektroninių dokumentų skaičius, kaip ir kasmet, augo ir padidėjo 18,5 proc. (8 pav.).

8 pav. SODROS elektroninių paslaugų sistemose pasirašytų elektroninių dokumentų skaičiaus dinamika 2017–2022 m.

Šaltinis: SODRA

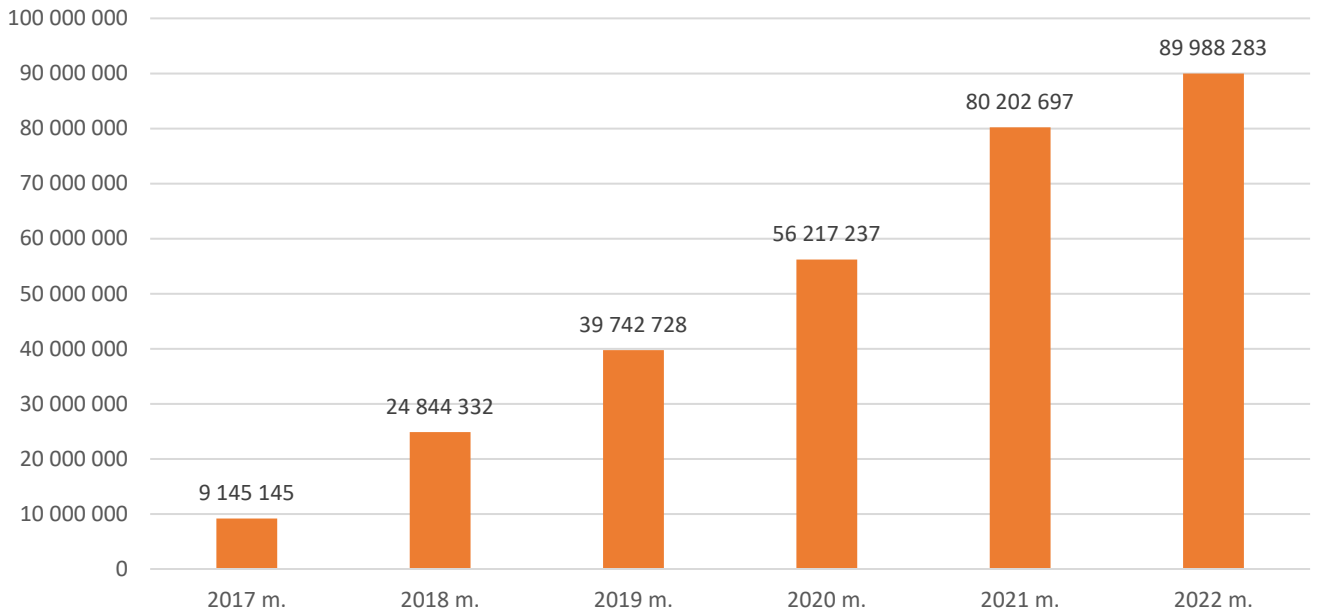
VĮ RC pateiktais duomenimis, per 2020–2022 m. VĮ RC elektroninių paslaugų sistemose didėjo dokumentams pasirašyti panaudotų unikalių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų (9 pav.) ir pasirašytų elektroninių dokumentų skaičius (10 pav.). 2022 m., palyginus su 2021 m., panaudotų unikalių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius padidėjo 23,8 proc., o pasirašytų elektroninių dokumentų skaičius – 12,2 proc.

9 pav. VĮ RC elektroninių paslaugų sistemose naudotų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičiaus dinamika 2017–2022 m.

Šaltinis: VĮ RC

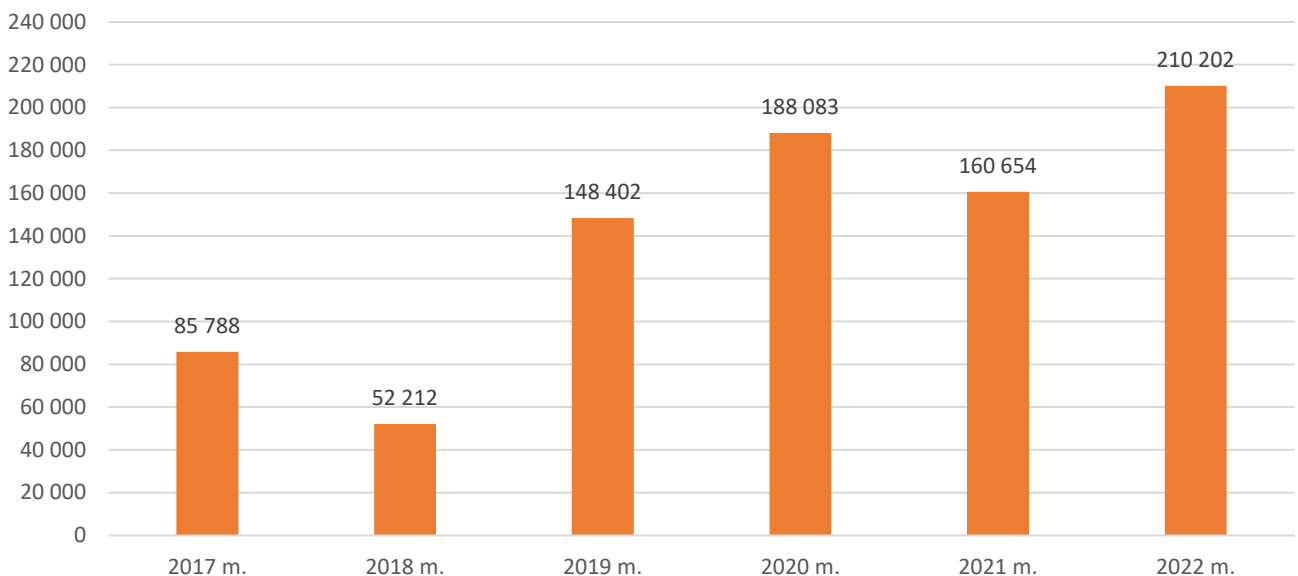

10 pav. VĮ RC elektroninių paslaugų sistemose pasirašytų elektroninių dokumentų skaičiaus dinamika 2017–2022 m.

Šaltinis: VĮ RC

VMI duomenimis, jos informacinėse sistemose (EDS ir DODVS) suformuotų ir elektroniniu parašu pasirašytų elektroninių dokumentų skaičius 2022 m., palyginus su 2021 m., padidėjo 30,8 proc. (11 pav.).

11 pav. VMI informacinėse sistemose elektroniniu parašu pasirašytų elektroninių dokumentų skaičiaus dinamika 2017–2022 m.

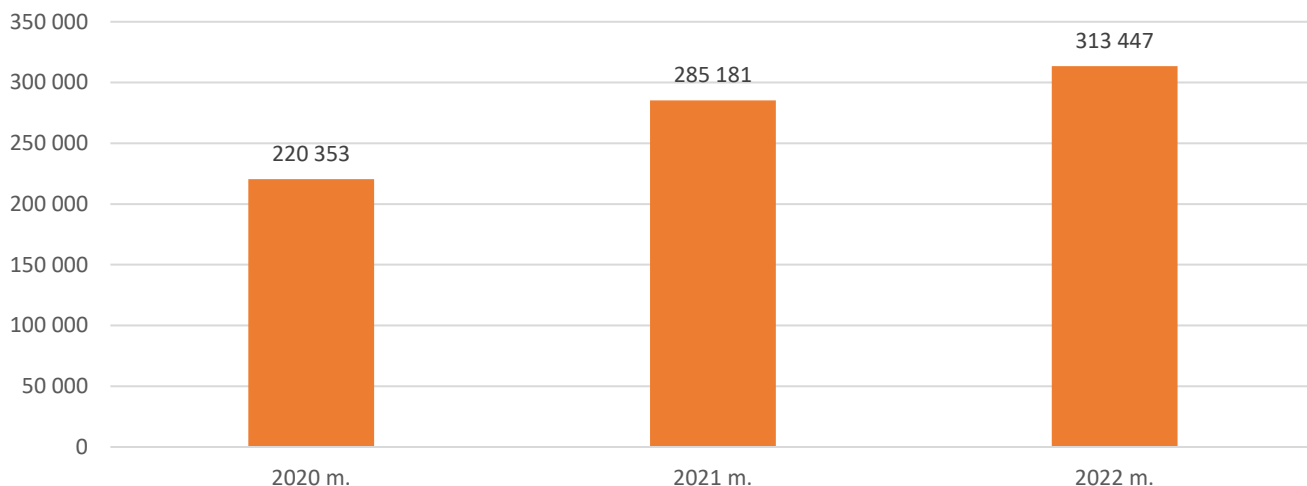
Šaltinis: VMI

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba ir UAB „MitSoft“

Norėdama įvertinti naudojimosi elektroniniu parašu aktyvumą platesniu mastu (neapsiribojant viešojo sektoriaus sistemomis), RRT paprašė dažniausiai naudojamų elektroninių dokumentų pasirašymo

sistemų valdytojų pateikti statistinę informaciją apie kvalifikuoto elektroninio parašo naudojimą jų administruojamose elektroninių dokumentų sudarymo, pasirašymo ir tikrinimo sistemose.

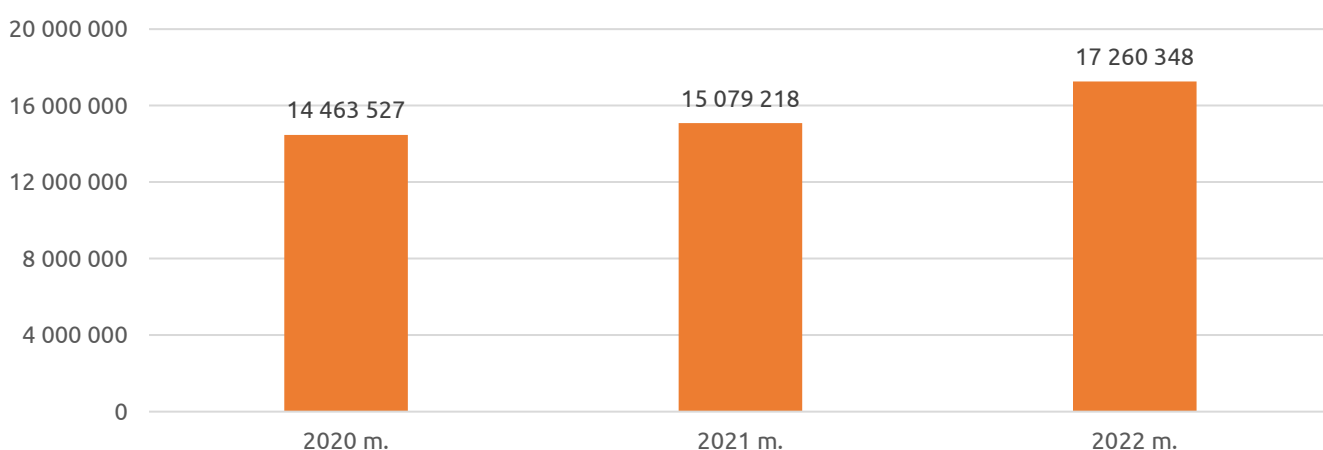
Naudojant Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos valdomą ADOC V1.0 specifikacijos elektroninių dokumentų sudarymo ir tikrinimo priemonę, sukurtų kvalifikuotų elektroninių parašų skaičius pastaruosius trejus metus augo: 2022 m. kvalifikuotų elektroninių parašų sukurta 9,9 proc. daugiau negu 2021 m. ir 42,2 proc. daugiau negu 2020 m. (12 pav.).

12 pav. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos valdoma priemone sukurtų kvalifikuotų elektroninių parašų skaičiaus dinamika 2020–2022 m.

Šaltinis: Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba

UAB „MitSoft“ administruojamose elektroninių dokumentų pasirašymo sistemose sukurtų kvalifikuotų elektroninių parašų skaičius pastaruosius trejus metus nuosekliai augo: 2022 m., palyginti su 2021 m., elektroninių parašų sukurta 14,5 proc. daugiau (13 pav.).

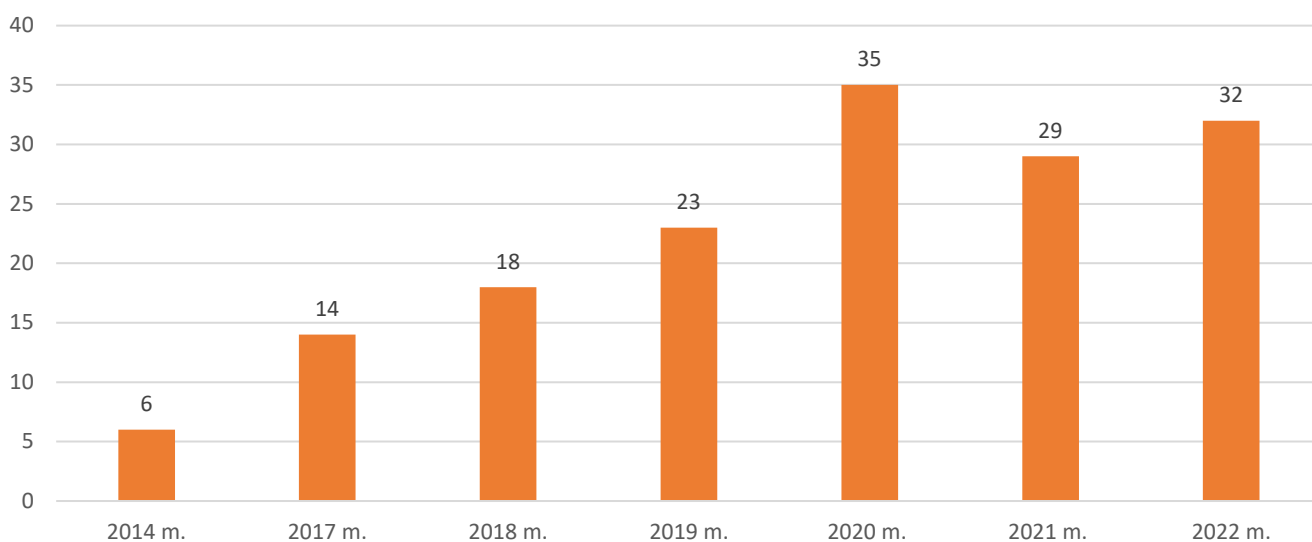
13 pav. UAB „MitSoft“ administruojamose elektroninių dokumentų pasirašymo sistemose sukurtų kvalifikuotų elektroninių parašų skaičiaus dinamika 2020–2022 m.

Šaltinis: UAB „MitSoft“

Apibendrinus iš elektroninių paslaugų teikėjų gautus duomenis matyti, kad 2022 m. kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų naudojimas ir kvalifikuotu elektroniniu parašu pasirašytų elektroninių dokumentų skaičius didėjo daugumoje didžiųjų elektroninių paslaugų sistemų. Galima daryti prielaidą, kad asmenys, išbandę elektroninio parašo galimybes, linksta ir toliau jį naudoti, taip prisideddami prie tolesnės šių skaitmeninių paslaugų plėtros. Elektroniniu būdu teikiamų paslaugų apimtys ypač išaugo COVID-19 pandemijos metu, kuomet daug įvairių veiklų persikėlė į virtualią erdvę ir elektroninio parašo naudojimas tapo labai aktualus. Gyventojai ir toliau kasmet vis dažniau naudoja kvalifikuotą elektroninį parašą ir jo naudojimo apimtys sparčiai didėja.

Gyventojų naudojimosi kvalifikuotu elektroniniu parašu apklausa

Kaip parodė 2023 m. sausio mėn. RRT užsakymu įvykdyta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa⁸, 32 proc. suaugusių Lietuvos gyventojų 2022 m. naudojo kvalifikuotą elektroniniu parašu. 2022 m., palyginti su 2021 m., Lietuvos gyventojų, besinaudojančių kvalifikuotu elektroniniu parašu, dalis padidėjo 3 procentiniais punktais. (14 pav.).

14 pav. Lietuvos gyventojų naudojimosi kvalifikuotu elektroniniu parašu skaičiaus (procentine išraiška) dinamika 2014 m., 2017–2022 m.

Šaltinis: RRT

Pagal 2014 m. IVPK užsakytą Lietuvos gyventojų elektroninio parašo naudojimo tyrimą, kvalifikuotu elektroniniu parašu 2014 m. naudojo tik 6 proc. Lietuvos gyventojų Taigi per aštuonerius metus naudojimas kvalifikuotu elektroniniu parašu išaugo daugiau nei 5 kartus. Ypač ženklus padidėjimas įvyko 2020 m. pradžioje, COVID-19 pandemijos metu, kuomet kvalifikuotą elektroninį parašą naudojo net 35 proc. gyventojų.

Lietuvos gyventojai, kurie 2022 m. naudojo kvalifikuotu elektroniniu parašu, dažniausiai pasirašė naudodami *Smart-ID* mobiliąją programėlę (68 proc.), rečiau – asmens tapatybės kortelę (21 proc.), SIM kortelę (16 proc.) ir lustinę kortelę arba USB kriptografinį raktą (13 proc.). Asmens tapatybės kortelės, kaip pasirašymo priemonės, naudojimas per metus padidėjo 5 procentiniais punktais. Apklausa parodė, kad keturi iš dešimties (41 proc.) respondentų žino, kad asmens tapatybės kortelės galima naudoti

⁸ Apklausą atliko bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanija „Baltijos tyrimai“. Apklausa vyko 2023 m. sausio 19–31 d. Apklausti 1 023 Lietuvos gyventojai nuo 18 metų, atrinkti pagal 114 atrankos taškų metodą. Rezultatų paklaida neviršija 3,1 proc.

pasirašant kvalifikuotu elektroniniu parašu, tačiau daugiau nei pusė (54 proc.) apklaustų gyventojų atsakė, kad jie apie tai nežino. Mažiau apie tokią galimybę žino vyresni nei 65 metų žmonės (84 proc.), gaunantys mažiausiai (iki 800 eurų per mėnesį) šeimos pajamų (83 proc.) ir kaimo gyventojai (62 proc.).

Lietuvos gyventojai, kurie 2022 m. naudojami kvalifikuotu elektroniniu parašu, daugiausia (67 proc.) juo naudojami pasirašydami bankines transakcijas elektroninės bankininkystės sistemose, kiek rečiau – pasirašydami asmeninius elektroninius dokumentus (56 proc.), atlikdami būtinas operacijas SODROS ar kitose valstybinėse informacinėse sistemose (44 proc.), pasirašydami darbinius elektroninius dokumentus (43 proc.). Kvalifikuotas elektroninis parašas 2022 m. buvo naudojamas rečiau, kai reikėdavo kreiptis į valstybės institucijas su prašymais ar skundais (20 proc.).

Lietuvos gyventojai, kurie 2022 m. nesinaudojo kvalifikuotu elektroniniu parašu, nurodė dvi svarbiausias to priežastis: neturi kur jį panaudoti (54 proc. iš visų, kas nesinaudojo) bei tai, kad negalėjo naudotis, nes neturi tam skirtų priemonių (25 proc.). Beveik ketvirtadalis (24 proc.) gyventojų nurodė, kad nieko nežino apie elektroninį parašą, o 14 proc. apklaustųjų mano, kad jiems tokiu parašu būtų per daug sudėtinga naudotis. 4 proc. respondentų, kurie nesinaudojo elektroniniu parašu, neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Lietuvos gyventojai dažniausiai nurodė dvi prielaidas, kurios juos galėtų paskatinti pradėti naudotis kvalifikuotu elektroniniu parašu arba paskatintų juo naudotis dažniau nei dabar: jei būtų daugiau informacijos apie tokio parašo praktinę naudą (kaip jis veikia, kur jį galima naudoti ir pan.), kvalifikuotu elektroniniu parašu naudotųsi 30 proc., o jei būtų daugiau informacijos apie elektroninio parašo patikimumą ir teisinę galią – 26 proc. apklaustųjų. Pažymėtina, kad 2019–2021 m. šios dvi priežastys taip pat buvo nurodytos kaip populiariausios. Kitos prielaidos: jei būtų daugiau viešųjų paslaugų, kurias galėtų gauti elektroniniu būdu (23 proc.), ir jei būtų daugiau privačiojo sektoriaus paslaugų, kurias galėtų gauti elektroniniu būdu (14 proc.). Neturėjo nuomonės šiuo klausimu 30 proc. apklaustųjų – tai vyresni nei 65 metų žmonės (50 proc.), gaunantys mažiausiai (iki 800 eurų per mėnesį) šeimos pajamų (51 proc.) ir kaimo gyventojai (36 proc.).

Dauguma apklaustųjų, kurie jau naudojami kvalifikuotu elektroniniu parašu, pageidautų, kad būtų teikiama daugiau viešųjų paslaugų, kurias jie galėtų gauti elektroniniu būdu (45 proc. iš jų tai paskatintų daugiau naudotis elektroniniu parašu). Apie tokio parašo patikimumą bei teisinę galią daugiau informacijos norėtų gauti 32 proc. apklaustųjų. Daugiau privačiojo sektoriaus paslaugų pageidautų 31 proc., o daugiau bendros informacijos apie šio parašo praktinę naudą – 26 proc. respondentų.

Svarbiausios dvi priežastys, kurios paskatintų nesinaudojančius elektroniniu parašu gyventojus pradėti juo naudotis: daugiau informacijos apie tokio parašo naudą (33 proc.) bei daugiau informacijos apie elektroninio parašo patikimumą bei teisinę galią (24 proc.). Net 36 proc. apklaustųjų, kurie nesinaudojo elektroniniu parašu, į klausimą neatsakė.

Visą tyrimo ataskaitą galima rasti RRT interneto svetainėje <https://www.elektroninisparasas.lt>.

IŽVALGOS

- Nuo 2016 m. liepos 1 d. galiojantis eIDAS reglamentas visoje ES sudaro galimybę teikti 9 tipų kvalifikuotas patikimumo užtikrinimo paslaugas. 2022 m. pabaigoje penki Lietuvos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai, pasinaudodami šia galimybe, teikė 5 tipų kvalifikuotas patikimumo užtikrinimo paslaugas: kvalifikuotų elektroninio parašo bei elektroninio spaudo **sertifikatų sudarymo** paslaugas, kvalifikuotų elektroninio parašo ir elektroninio spaudo kvalifikuotas **galiojimo patvirtinimo** paslaugas (teikti kvalifikuotų elektroninių parašų ir kvalifikuotų elektroninių spaudų galiojimo patvirtinimo paslaugas UAB „Nevda“ įgijo teisę nuo 2022 m. liepos 1 d.) ir kvalifikuotų elektroninių **laiko žymų kūrimo** paslaugas. Tai didžiausia vienoje šalyje teikiamų paslaugų pasiūla visame Šiaurės Europos ir Baltijos šalių regione.
- Nors Lietuvos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius nuo 2018 m. kasmet mažėja, tačiau vis daugiau sertifikatų kartu su SIM kortelėmis ir su *Smart-ID* programėle Lietuvos gyventojams išduoda Estijos bendrovė SK, todėl bendras išduotų ir galiojančių kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų skaičius nuosekliai auga. 2022 m. pabaigoje galiojo 2 982 380 Lietuvos gyventojams išduotų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų. Per 2022 m. bendras galiojančių sertifikatų skaičius padidėjo 10,9 proc., o palyginti su 2017 m., kuomet galiojo 944 127 sertifikatai, išaugo 3,2 karto ir buvo didžiausias per visą 2017–2022 m. laikotarpį. Šie skaičiai parodo, kad jau labai didelė Lietuvos gyventojų dalis turi priemones, kurias naudoja arba, esant poreikiui, galėtų pradėti naudoti pasirašymui elektroniniu parašu.
- 2022 m., kaip ir 2019–2021 m., didžiąsą dalį kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų sudarymo paslaugų Lietuvoje suteikė Estijoje įregistruotas bei prižiūrimas patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjas SK. Šis teikėjas 2022 m. Lietuvos gyventojams sudarė 80,2 proc. visų sudarytų kvalifikuotų elektroninio parašo sertifikatų, arba 99,8 proc. sertifikatų, skirtų pasirašyti su mobiliaisiais įrenginiais.
- 2022 m. mobiliojo elektroninio parašo naudotojų (naudojančių kvalifikuotus elektroninio parašo sertifikatus, išduodamus kartu su SIM kortelėmis ir su *Smart-ID* programėle) skaičius išaugo 16,2 proc. ir dabar tokias priemones yra pasirinkusi didžioji dalis (80,4 proc.) kvalifikuoto elektroninio parašo naudotojų Lietuvoje.
- 2022 m. sukurtos 181 571 972 kvalifikuotos elektroninės laiko žymos. Kvalifikuotų elektroninių laiko žymų kūrimo paslaugų apimtys per metus padidėjo 6,7 proc.
- Įvertinus pastarųjų šešerių metų elektroninių paslaugų teikėjų ir gyventojų apklausų duomenis, pastebėtina, kad elektroninio parašo naudojimas stabiliai augo: nuo 14 proc. 2017 m. iki 32 proc. 2022 m. Ypač ženklus padidėjimas įvyko 2020 m. pradžioje, COVID-19 pandemijos metu, kuomet kvalifikuotą elektroninį parašą naudojo net 35 proc. gyventojų.
- RRT, siekdama paskatinti Lietuvos gyventojus naudotis kvalifikuotu elektroniniu parašu ir patikimumo užtikrinimo paslaugomis, didelį dėmesį skiria ir skirs ateityje patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų priežiūrai ir užtikrins, kad RRT prižiūrimi Lietuvos patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjai būtų patikimi, teiktų visus reikalavimus atitinkančias, saugias ir patikimas paslaugas.

- RRT ir toliau švies visuomenę elektroninio parašo naudos ir patikimumo užtikrinimo paslaugų klausimais: organizuos renginius verslo atstovams, mokymus vyresnio amžiaus asmenims, kad didėtų pasitikėjimas elektroninio parašo ir patikimumo užtikrinimo paslaugų nauda ir būtų mažinama skaitmeninė atskirtis.
- Taip pat labai svarbu, kad ir kitos viešojo sektoriaus institucijos aktyviai prisidėtų prie informacijos apie patikimumo užtikrinimo paslaugas sklaidos bei gyventojų skatinimo naudotis elektroniniu parašu:
  - siekiant patenkinti gyventojų poreikį kuo daugiau viešųjų paslaugų gauti elektroniniu būdu, siūlome viešąsias paslaugas teikiančioms institucijoms sparčiau skaitmenizuoti teikiamas paslaugas ir gerinti jų patrauklumą (pagal apklausos rezultatus, to pageidautų 45 proc. gyventojų, kurie jau naudojami kvalifikuotu elektroniniu parašu);
  - siekiant didinti jau teikiamų viešųjų skaitmeninių paslaugų žinomumą, siūlome viešąsias paslaugas teikiančioms institucijoms plėsti jų teikiamų jau skaitmenizuotų paslaugų gavimo elektroniniu būdu galimybes ir jas aktyviau viešinti (pagal apklausos rezultatus, 54 proc. iš visų, nesinaudojusių kvalifikuotu elektroniniu parašu Lietuvos gyventojų, nurodė, kad neturi kur panaudoti kvalifikuotą elektroninį parašą);
  - institucijoms, atsakingoms už asmens tapatybės kortelių platinimą, siūlytume plačiau viešinti ir skatinti gyventojus naudotis šia jau turima valstybės išduodama kvalifikuoto elektroninio parašo kūrimo priemone (54 proc. apklaustų gyventojų nežinojo apie galimybę asmens tapatybės korteles naudoti pasirašant kvalifikuotu elektroniniu parašu);
  - siekiant skatinti naujų, dar neteikiamų arba mažai naudojamų, patikimumo užtikrinimo paslaugų atsiradimą rinkoje (iš 9 galimų Lietuvoje dar neteikiamos 4 tipų kvalifikuotos patikimumo užtikrinimo paslaugos), siūlome Ekonomikos ir inovacijų ministerijai apsvarstyti tokių paslaugų atsiradimo ir jų naudojimo skatinimo priemones.